

PERE ARTÍS

PALAU INSÒLIT

dinsic.com

PALAU INSÒLIT

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

2a edició: novembre 2019

Il·lustracions i portada: Antoni Bassó

© Copyright: Pere Artís

© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.

Magatzem: Sepúlveda, 84 - 08015 Barcelona

Seu social: Gran Via de les Corts Catalanes, 529 - 08011 Barcelona

email: dinsic@dinsic.com

www.dinsic.com

Imprès a: Service Point

Pau Casals, 161-163

08820 El Prat de Llobregat (Barcelona)

08830 - St. Boi de Llobregat

Dipòsit Legal: B-28577-2019

ISBN: 978-84-96753-12-9

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Magatzem: Sepúlveda, 84 - 08015 Barcelona
Seu social: Gran Via de les Corts Catalanes,
529 - 08011 Barcelona
email: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com

INTRODUCCIÓ

Des d'aquell rigorós article de David Mackay, del 1962, sobre el Palau de la Música publicat a "Cuadernos de Arquitectura" s'ha anat conformant una notable bibliografia en relació a l'obra màxima de Domènech i Montaner, des del punt de vista estètic i històric.

Aquest treball de recopilació, "Palau insòlit", és fruit de la memòria escrita i de l'aportació oral de molta gent de la institució.

A diferència dels llibres fins ara publicats, s'hi comenta el Palau des d'un vessant desconegut per la ciutadania.

La primera part, la compresa entre la fundació de l'Orfeó i la inauguració de la remodelació del Palau (1989), prové majoritàriament de les referències escrites contingudes als llibres d'actes de l'entitat i als arxius diversos.

La segona part és originada per les informacions transmeses pels qui actualment estan en contacte constant amb el públic. La rutina del dia a dia, amb totes les sorpreses que es donen a la recepció, a les taquilles i al servei de visites guiades, que, en contacte amb un públic heterogeni i nombrós, aporten un panorama bigarrat i divers. S'hi fan present la confiança,

la desorientació, el sentit hilarant de moltes consultes (a voltes, inversemblants!), la consciència de país, l'orgull lingüístic, la confusió entre espai i temps. I tot això sense distinció de protagonistes (nacionals o estrangers).

És, doncs, un petit “microcosmos”, és a dir un tros de vida, que per ser del Palau, esdevé entranyable per a molta gent de Barcelona i de tot Catalunya.

L'autor vol creure que aquest llibre posarà un contrast d'humor a tots els fins ara publicats i espera que pel seu contingut i naturalesa susciti sovint en el lector el somriure o la rialla franca.

El 2008 es compleixen 100 anys de la inauguració del Palau.

I el 1998 es commemorà el centenari de l'Orfeó Català.

Les seves trajectòries, de prestigi europeu, han estat i són molt conegudes; en canvi l'entramat de la vida de cada dia és molt desconeguda tot i que es pot fer una antologia de les anècdotes que s'hi han donat al llarg del temps; això és el que vol ser aquest petit llibre: un contrapunt als altres volums publicats de caràcter històric o tècnic.

És una mirada amable al dia a dia del Palau sense pretensions sociològiques, encara que —quan s'escau— hi són fetes al·lusions pertinents.

Pere Artís

PRIMERA ÈPOCA

ELS INICIS

Com és sabut, l'Orfeó va néixer el 1891, fundat per Lluís Millet i Amadeu Vives amb la voluntat de fer revivre l'obra de Clavé, decaiguda i malmesa en mans dels seus successors, com es demostrà en el festival de cors i orfeons celebrat en el marc de l'Exposició Universal del 1888.

Vint-i- vuit homes respongueren a la crida feta. En un inici d'organització, i en paraules de Millet, “elegírem president un de la colla, el de més seny, de més tracte social i distingit: fou el president sortit de la mateixa primera flama que encengué les nostres cantades”.

Millet imbuí als seus cantaires el valor transcendent de la cançó popular, base ferma per un futur segur, que ell veia coronat amb la interpretació de la “Novena Simfonia” de Beethoven (que es féu efectiva el 1900 al Teatre del Liceu, de mà de Nicolau).

La il·lusió d'aquells cantaires per la “Novena” féu que sempre li'n reclamessin l'estudi; el mestre insistia un cop i un altre en el cançoner popular, amb aquests mots: “primer el pa de casa; després, quan el tinguem ben paït, la menja selecta dels altres”.

UN INTENT DE REVOLTA

Però tan arrelat estava en els cantaires aquella aspiració de la “Novena” que se sentiren progressivament frustrats; i fou així com un dia, a l'hora de l'assaig, només es presentaren un terç dels efectius. Però Millet els sabé convèncer amb una dialèctica abrandada, basada en un convenciment que formulava així: “Quan un està convençut d'una cosa té pit per a tot”.

UNA INQUIETUD ARTÍSTICA

Mogut per la seva inquietud, Millet anà a París a sentir uns concerts corals i deixà el cor en mans del cantaire Francesc Pujol, que era molt avantatjat. I des d'allí escriví una postal als seus cantaires amb aquests mots: “treballeu força i no féu gaire el dropo i així, *peut être* que d'aquí a uns anys nosaltres també puguem venir a cantar a la capital d'aquest país”.

Era una mostra de la fonda amistat entre tots ells, sense cap mena de distinció jeràrquica.

APRENDRE DELS ALTRES

Per aquella època, la famosa Capella Nacional Russa féu uns concerts memorables a Barcelona; Millet n'aprengué la lliçó i creà la secció de nois el 1895 i la de senyoretes el 1896; ja no eren només un cor, sinó un orfeó capaç d'afrontar tota mena d'obres; sobretot si, com era el cas, hi havia al darrera el consell expert i prudent de Felip Pedrell, que havia estat mestre de Millet.

UN SENYAL D'IDENTITAT

Poc a poc l'Orfeó fou conegut arreu del país; i se sentí la necessitat de disposar d'un signe físic d'identitat, com ara un estendard; fou la senyera, confeccionada sota la direcció de l'arquitecte Antoni M. Gallissà; però no s'encarregà a cap taller professional, sinó que se n'encarregà la secció de senyorettes amb la col·laboració de la Junta de Dames de Barcelona, que regentaven un col·legi de noies òrfenes.

El que sorprèn, però (i això avui és una anècdota enormement tendra) és que aquella peça tan rica, amb brodats de fil d'or, costà poc més de 800 pessetes; fou beneïda a Montserrat en una solemne sessió presidida pel bisbe Morgades.

CM5 • Fotocopiar els llibres és il·legal

PEDRES A LES RODES

Tot semblava anar vent en popa. Però, inesperadament, sorgí un problema greu: una ànima mesquina denuncià l'Orfeó per no pagar impostos, com si fos una acadèmia musical normal, quan el que únicament feia era impartir solfeig i tècnica vocal als aspirants a ingressar a l'Orfeó; el fisc amenaçà d'embarg si no pagaven; seguint el consell de l'advocat Raimon d'Abadal l'Orfeó es negà a pagar i quan el fisc es presentà per embargar, només trobà els llorers, les corones i les plaques guanyades en el concurs de Niça de 1897; davant l'enrenou que el fet produí, i per evitar majors mals, finalment l'Ajuntament de Barcelona pagà l'import i fou aixecat l'embarg de la senyera.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	5
-------------------	---

PRIMERA ÈPOCA

Els inicis	7
Un intent de revolta	8
Una inquietud artística.....	8
Aprendre dels altres	9
Un senyal d'identitat	10
Predes a les rodes	11
L'empenta inicial	12
El compositor.....	13
La necessitat d'una casa	14
La projecció peninsular	16
La consagració internacional	17
Unes fites transcendents.....	19
De la rauxa al seny	20
La mutació estètica.....	22
Les novetats artístiques	23
Els anys de la guerra	25
Contra Catalunya. “El Nuevo Estado”	25
Canvis a la sala.....	26
La represa autòctona.....	27
Un concert sota coacció.....	29
Augment d'activitats.....	29
Escrúpols morals.....	30

Els concerts des de casa	30
L'esclat del cinquantenari	31
Saba nova	32
Uns goigs multats.....	32
Fanàtics culers fins a l'assaig.....	34
Un embarbussament rialler	34
Com una escena de cinema.....	35
Inici de tolerància.....	36
Una distinció important	37
Familiaritat excessiva.....	38
Sabates o sabatilles?	39
Un aire casolà.....	41
 SEGONA ÈPOCA	
Un canvi transcendent.....	43
Un nou capítol. Els nostres dies.....	45
Recepció	46
La ubicació del palau	47
La inèrcia de l'habitud dels conerts al Palau.....	48
Una referència a la noció del temps.....	58
Una font inesgotable: les taquilles.....	66
Les targetes de crèdit	76
Visites a la sala	78
 BARRIJA-BARREJA	91
 LA CIRERETA DEL PASTÍS	105
 AGRAÏMENTS.....	107